

Warszawa, 25 maja 2015 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy

(druk nr 901)

I. Cel i przedmiot ustawy

Zmiany przyjęte niniejszą nowelizacją mają na celu udoskonalenie procedury wyborczej, w szczególności w zakresie funkcjonowania organów wyborczych, usprawnienia technicznej strony głosowania oraz wzmocnienia przejrzystości ustalania wyników wyborów.

Jak podkreślono w uzasadnieniu do projektu ustawy, wprowadzenie zmian w zakresie wymienionym powyżej jest podyktowane niedoskonałościami procedury wyborczej, które ujawniły się w trakcie ostatnich listopadowych wyborów do organów jednostek samorządu terytorialnego. Biorąc pod uwagę, iż jakość prawa wyborczego określającego tryb wyłaniania ciał przedstawicielskich jest fundamentem funkcjonowania demokratycznego państwa prawnego oraz gwarancją realizacji wielu norm, zasad i wartości konstytucyjnych, w tym istotnych praw i wolności obywateli, uchwalono następujące zmiany.

1. **Obowiązek zawiadamiania wyborców o sposobie głosowania oraz warunkach ważności głosu** w każdych wyborach. Obowiązek ten będzie realizował wójt (burmistrz, prezydent miasta) najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów w formie druku bezadresowego umieszczanego w skrzynkach pocztowych. Wzór informacji adekwatnej do rodzaju przeprowadzanych wyborów określać będzie Państwowa Komisja Wyborcza.

2. **Wymagania dotyczące formy karty do głosowania.** Karta do głosowania ma mieć postać pojedynczej kartki zadrukowanej jednostronnie (wykluczono możliwość stosowania tzw. książeczki do głosowania). Odstąpienie od tej zasady jest dopuszczalne w sytuacji gdyby opracowanie i wykonanie kart do głosowania w danych wyborach w takiej postaci byłoby niemożliwe albo powodowało znaczne trudności w posługiwaniu się kartą. W takim przypadku Państwowa Komisja Wyborcza może zdecydować, że karta do głosowania będzie

składać się z odpowiedniej liczby zadrukowanych jednostronnie, trwale połączonych kartek; jednocześnie konieczne jest jej zaopatrzenie w informację o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu a także spis treści, które zamieszczane są odpowiednio na pierwszej i drugiej kartce karty do głosowania.

3. Wskazywanie w protokołach komisji wyborczych przyczyn nieważności oddanych głosów. Wprowadzono przepisy zobowiązujące komisje wyborcze właściwe w poszczególnych wyborach do wymieniania w protokołach głosowania przy liczbie głosów nieważnych także przyczyn ich nieważności. Wprowadzono także obowiązek wykonywania czynności związanych z ustalaniem wyników głosowania w obwodzie **wspólnie** przez **wszystkich obecnych członków obwodowej komisji wyborczej**.

4. Wymagania dotyczące urny wyborczej. Ustawa przewiduje, że urna powinna być wykonana z przezroczystego materiału umożliwiającego wgląd w jej zawartość oraz w taki sposób, aby wrzucenie kart do urny było możliwe wyłącznie przez przeznaczony do tego otwór, a także nie było możliwe wyjęcie kart z urny przed jej otwarciem, ani wysypanie się kart z urny. Wzory urn wyborczych ustali Państwowa Komisja Wyborcza uwzględniając rodzaj i wielkość obwodów głosowania. Jednocześnie, w celu zagwarantowania tajności głosowania, ustawa umożliwia wyborcom **wrzucanie kart do głosowania w kopertach** udostępnianych w tym celu w lokalach wyborczych.

5. Prawo rejestrowania niektórych czynności wyborczych przez mężów zaufania. Czynności obwodowej komisji wyborczej podjęte do rozpoczęcia głosowania, polegające na: sprawdzeniu urny i jej opieczetowaniu, sprawdzeniu czy na miejscu znajduje się spis wyborców i odpowiednia liczba kart do głosowania oraz czy w lokalu znajduje się odpowiednia ilość łatwo dostępnych miejsc zapewniających tajność głosowania, oraz czynności podjęte od zamknięcia lokalu wyborczego do podpisania protokołu głosowania w obwodzie mogą być rejestrowane przez mężów zaufania z wykorzystaniem własnych urządzeń rejestrujących. Zarejestrowany materiał może być udostępniany wyłącznie na potrzeby postępowania przed sądami i organami prokuratury. W związku z tym, ustawa wprowadza nowy rodzaj wykroczenia obwarowanego karą grzywny w wysokości od 1 000 do 10 000 złotych. Pozostawiono również dotychczasowe uprawnienia mężów zaufania (mogą być obecni w dniu głosowania w lokalu wyborczym i obserwować wszystkie czynności obwodowej komisji wyborczej, zgłaszać przewodniczącemu komisji na bieżąco uwagi i zastrzeżenia oraz wносить uwagi do protokołu głosowania w obwodzie, z wymienieniem

konkretnych zarzutów, a także być obecni przy przekazywaniu protokołów organom wyborczym wyższego stopnia oraz danych z tych protokołów za pośrednictwem sieci elektronicznego przekazywania danych).

6. Zmiany dotyczące Państwowej Komisji Wyborczej. Ustawa wprowadza zasadę powoływania członków PKW na 9-letnią kadencję. Wygaśnięcie członkostwa w PKW będzie następowało w każdym przypadku ukończenia przez sędziego 70 roku życia, bez względu na status orzecznicy sędziego (dotyczyć będzie zarówno sędziego czynnego jak i w stanie spoczynku). Jednocześnie ustawa przewiduje, iż z dniem wejścia w życie przepisu wprowadzającego kadencyjność członkostwa w PKW, rozpoczyna się kadencja obecnych członków tego organu. Nowelizacja uzupełnia również Kodeks wyborczy o przepisy regulujące zadania i obowiązki przewodniczącego PKW. Obecnie zadania te określa Regulamin stanowiący załącznik do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 21 marca 2011 r. w sprawie regulaminu Państwowej Komisji Wyborczej. Uregulowano również zasady wykonywania zadań przez Komisję podczas nieobecności przewodniczącego oraz tryb podejmowania uchwał.

7. Zmiany w przepisach regulujących funkcjonowanie obwodowych komisji wyborczych. Ustawa zwiększa liczebność obwodowych komisji wyborczych w obwodach obejmujących powyżej 2000 mieszkańców. Do komisji wyborczych w tych obwodach będzie powoływanych od 8 do 10 członków. Zwiększeniu uległa również liczba osób, które mogą być wybrane w skład komisji wyborczych w obwodach utworzonych poza granicami kraju. Dotychczas w skład takiej komisji można było powołać do 6 osób, nowelizacja podwyższa ich liczbę do 8. Jeżeli wymaga tego zachowanie sprawności przebiegu głosowania skład komisji może zostać uzupełniony o dodatkowe osoby. Ponadto doprecyzowano, iż w skład obwodowych komisji wyborczych za granicą ustala się spośród wyborców zamieszkałych na obszarze właściwości terytorialnej konsula. Ustawa wprowadza także dodatkową przesłankę wygaśnięcia członkostwa w obwodowej komisji wyborczej - w razie wyrażenia zgody na kandydowanie przez osobę będącą wstępnym, zstępnym, małżonkiem, małżonkiem zstępnego lub przysposobionego członka komisji.

8. Uzupełnienie procedury wyborczej w wyborach wójta, burmistrza i prezydenta miasta. Ustawa umożliwia odpowiednie zastosowanie przepisów dotyczących rozpatrywania protestów wyborczych oraz zgłaszania kandydatów w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego do wyborów wójtów (burmistrzów, prezydentów miast).

W tym celu uzupełniono odesłanie w przepisach regulujących wybory wójta, burmistrza i prezydenta miasta (art. 470) wskazując, że w sprawach nieuregulowanych w tych przepisach stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 6 i 7 działu VII.

9. Zmiany w zakresie tworzenia obwodów głosowania za granicą i na polskich statkach morskich. Nowelizacja rezygnuje z zasady, iż wybory poza granicami kraju przeprowadza się w stałych obwodach głosowania, natomiast dla wyborców przebywających na polskich statkach morskich tworzy się obwody odrębne. Jednocześnie zmianie uległa definicja „polskiego statku morskiego”, za który uznano statek podnoszący polską banderę i dowodzony przez polskiego kapitana (statek nie musi być własnością polskiego armatora). W konsekwencji dookreślono, że obwody głosowania utworzone na polskich statkach morskich wchodzi w skład okręgu wyborczego właściwego dla dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy.

10. Zmiany w zakresie głosowania korespondencyjnego. Nowela różnicuje terminy zgłoszenia zamiaru głosowania korespondencyjnego (w kraju wyborca zgłasza taki zamiar do 15 dnia przed dniem wyborów, za granicą - do 18 dnia przed dniem wyborów). Analogicznie dokonano również zróżnicowania i zmiany (skrócenia) terminów dokonania tych zgłoszeń w ponownym głosowaniu w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz ponownych wyborach Prezydenta. Wydłużeniu uległ termin na zapoznanie się przez wyborcę głosującego za granicą w trybie korespondencyjnym z pakietem wyborczym (konsul powinien przesłać pakiet nie później niż 13 dni przed dniem wyborów - dotychczas ustawa przewidywała termin 10-dniowy).

11. Nowelizacja zmienia także zakres upoważnień ustawowych zobowiązując ministra właściwego do spraw gospodarki oraz ministra właściwego do spraw zagranicznych do określenia w rozporządzeniach wzorów: spisów wyborców, zaświadczeń o prawie do głosowania, powiadomień o objętych spisem wyborców osobach stale zamieszkałych w kraju, stosowanych odpowiednio w odniesieniu do wyborców przebywających na polskich statkach morskich lub za granicą.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa uchwalona została na 92. posiedzeniu Sejmu w dniu 15 maja 2015 r. w wyniku rozpatrzenia projektu prezydenckiego (druk sejmowy nr 3084). Nad projektem ustawy pracowała Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach na posiedzeniach

w dniach 18 lutego i 22 kwietnia br. (sprawozdanie komisji zawarte w druku nr 3348). Komisja sejmowa dokonała niezbędnych uzupełnień stanowiących konsekwencje przyjętych rozwiązań; jednocześnie niektóre zagadnienia zostały uregulowane inaczej niż przewidywał to projekt prezydencki, między innymi:

- 1) obowiązek imiennego zawiadamiania wyborcy o wyborach zastąpiono zawiadomieniem w formie druku bezadresowego oraz ograniczono zakres informacji podawanych w zawiadomieniu;
- 2) pozostawiono w Kodeksie wyborczym regulację dotyczącą możliwości głosowania z użyciem nakładek w alfabecie Braille'a (projekt prezydencki przewidywał jej uchYLENIE);
- 3) przyjęto, iż urna wykonana z przezroczystego materiału będzie stosowana w każdym obwodzie głosowania (projekt przewidywał, że wymóg ten nie będzie stosowany w obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej oraz na polskich statkach morskich).

Komisja wprowadziła również dodatkowe zmiany (nieobjęte przedłożeniem prezydenckim) odnoszące się do tworzenia obwodów głosowania za granicą i na polskich statkach morskich, zakresu przedmiotowego delegacji ustawowych, a także głosowania korespondencyjnego.

W trakcie drugiego czytania zgłoszono 47 poprawek. Akceptację posłów uzyskało 6 poprawek, które:

- 1) uzupełniają regulację o przepisy określające właściwość okręgowej komisji wyborczej dla obwodu głosowania na polskim statku morskim w związku ze zmianą definicji polskiego statku morskiego;
- 2) zmieniają przepisy dotyczące wyglądu karty do głosowania składającej się z kilku trwale połączonych kartek (zrezygnowano z możliwości zamieszczania na oddzielnych kartach karty do głosowania spisu treści, a także informacji o sposobie głosowania oraz warunkach ważności głosu oraz rozdzielono spis treści i powyższe informacje przesadzając, że będą one umieszczone odpowiednio na pierwszej i drugiej kartce karty do głosowania);
- 3) dodają przepis statuujący obowiązek opieczetowania kart do głosowania wchodzących w skład pakietu wyborczego wysyłanego wyborcy głosującemu korespondencyjnie, pieczęcią obwodowej komisji wyborczej;

4) porządkują terminy wejścia w życie poszczególnych przepisów ustawy.

Pozostałe poprawki zgłoszone w II czytaniu dotyczyły: możliwości tworzenia dodatkowych obwodowych komisji wyborczych za granicą, jeżeli w poprzednich wyborach głosowało w danym obwodzie więcej niż 1000 wyborców; zmiany terminu przesyłania przez wójta informacji o sposobie głosowania oraz warunkach ważności głosu; obowiązku zamieszczania hologramu na karcie do głosowania; obowiązku wrzucania do urny karty do głosowania w kopercie, uznania materiałów zawierających zarejestrowany przebieg czynności wyborczych jako materiałów wyborczych oraz uchylecia zakazu udostępniania tych materiałów podmiotom innym niż sądy i prokuratura; przygotowywania pakietów wyborczych przez okręgową komisję wyborczą; wprowadzenia obowiązku przesyłania kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym za pisemnym pokwitowaniem odbioru; dookreślenia zasad liczenia głosów przez obwodową komisję wyborczą; zakazu prowadzenia agitacji wyborczej przez pełnomocników do spraw wyborów - urzędników wyborczych oraz osoby powołane w skład inspekcji utworzonej w celu realizacji zadań przewidzianych w prawie wyborczym; wprowadzenia podstawy prawnej do zaskarżania uchwał PKW zawierających wytyczne i wyjaśnienia w związku z przeprowadzanymi wyborami w drodze skargi do Sądu Najwyższego, a także zmiany zasad powoływania członków obwodowych komisji wyborczych.

III. Uwagi szczegółowe

1. Nowelizacja nakłada na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) obowiązek poinformowania wyborców o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu w przeprowadzanych wyborach. Przepis zawierający tę normę (art. 16a) został umieszczony w przepisach działu I rozdziału 3 – Obwody głosowania, tj. w rozdziale, którego tematyka nie dotyczy obowiązków informacyjnych względem wyborców. Należy zauważyć, iż ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz 112, z późn.zm.), dalej także jako K.w., w dziale I posiada rozdział 5a, który reguluje kwestie przekazywania informacji o wyborach osobom niepełnosprawnym. Mając na względzie potrzebę zachowania prawidłowej systematyki ustawy proponuje się poszerzenie zakresu spraw regulowanych w rozdziale 5a o obowiązek informacyjny względem wyborców.

Propozycja poprawki

w art. 1:

a) skreśla się pkt 3,

b) po pkt 5 dodaje się pkt 5a i 5b w brzmieniu:

„5a) w dziale I tytuł rozdziału 5a otrzymuje brzmienie:

„Przekazywanie informacji o wyborach wyborcom”;

5b) po art. 37c dodaje się art. 37d w brzmieniu:

„Art. 37d. § 1. Wójt, najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów, przekazuje wyborcom w stałych obwodach głosowania, w formie druku bezadresowego umieszczanego w oddawczych skrzynkach pocztowych, informację o sposobie głosowania oraz warunkach ważności głosu w danych wyborach.

§ 2. Działania informacyjne, o których mowa w § 1, gmina wykonuje jako zadanie zlecone.

§ 3. Wzór informacji, o której mowa w § 1, w odniesieniu do danych wyborów określa Państwowa Komisja Wyborcza.”;”;

2. W art. 1 w pkt 4 i 5 dokonano zmian zakresu przedmiotowego upoważnień ustawowych zawartych w art. 34 § 4 oraz art. 35 § 4 Kodeksu wyborczego, zobowiązując ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej oraz ministra właściwego do spraw zagranicznych do określenia, w drodze stosowych rozporządzeń, **wzorów**: spisów wyborców, zaświadczeń o prawie do głosowania, powiadomień o objętych spisem wyborców osobach stale zamieszkałych w kraju, stosowanych odpowiednio w odniesieniu do wyborców głosujących na polskich statkach lub poza granicami kraju.

Powyższa regulacja budzi następujące wątpliwości. **Po pierwsze** - delegacje ustawowe, pomimo poszerzenia ich zakresu przedmiotowego, nie zostały uzupełnione o niezbędne wytyczne (w szczególności takie które określałyby wzajemne relacje wzorów poszczególnych dokumentów) co stanowi naruszenie art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. **Po drugie** - nie jest jasne, jaki kształt ma przybrać zawiadomienie (powiadomienie) skierowane do urzędu gminy. **Po trzecie** - redakcja opiniowanych przepisów zawiera błędy językowe (rozporządzenie ma określić „wzór i sposób powiadamiania urzędów gmin”).

Jeżeli, zdaniem ustawodawcy, wzory dokumentów stosowanych w wyborach przeprowadzanych na statkach morskich oraz poza granicami powinny różnić się od dokumentów stosowanych w kraju, należy dokonać modyfikacji treści upoważnień ustawowych poprzez poprawę ich redakcji, uzupełnienie o brakujące wytyczne oraz

ewentualnie doprecyzowanie zakresu spraw przekazanych do uregulowania w akcie wykonawczym.

Propozycje poprawek

w art. 1 w pkt 4, § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór spisu wyborców, o którym mowa w § 1, oraz sposób jego sporządzania i aktualizacji,
- 2) wzór zawiadomienia o wpisaniu wyborcy do spisu wyborców w innym obwodzie głosowania *oraz wykreśleniu z tego spisu, a także* sposób powiadamiania urzędów gmin o objętych spisem wyborców osobach stale zamieszkałych w kraju,
- 3) wzór zaświadczenia o prawie do głosowania oraz sposób wydawania i ewidencjonowania tych zaświadczeń

– mając na względzie konieczność zapewnienia możliwości weryfikacji danych zawartych w spisie wyborców, bezpieczeństwa wprowadzania i przetwarzania tych danych, ich przekazywania i odbioru, *zamieszczania w zawiadomieniu informacji o zmianie danych zawartych w spisie wyborców, zabezpieczenia zaświadczenia przed sfałszowaniem oraz zasadę, zgodnie z którą można być wpisanym tylko do jednego spisu wyborców.*”;

w art. 1 w pkt 5, § 4 otrzymuje brzmienie:

§ 4. Minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia

- 1) wzór spisu wyborców, o którym mowa w § 1, oraz sposób jego sporządzania i aktualizacji,
- 2) wzór zawiadomienia o wpisaniu *lub dopisaniu* wyborcy do spisu wyborców w innym obwodzie głosowania oraz sposób powiadamiania urzędów gmin o objętych spisem wyborców osobach stale zamieszkałych w kraju,
- 3) wzór zaświadczenia o prawie do głosowania oraz sposób wydawania i ewidencjonowania tych zaświadczeń

– mając na względzie konieczność zapewnienia możliwości weryfikacji danych zawartych w spisie wyborców, bezpieczeństwa wprowadzania i przetwarzania tych

danych, ich przekazywania i odbioru, *zamieszczania w zawiadomieniu informacji o zmianie danych zawartych w spisie wyborców, zabezpieczenia zaświadczenia przed sfałszowaniem oraz zasadę, zgodnie z którą można być wpisanym tylko do jednego spisu wyborców.*”;

3. Art. 1 pkt 9, zmiana w zakresie art. 52 § 8 i 9 – przepisy przewidują, że wyborca może wrzucić kartę do głosowania w kopercie. Dostępność kopert na karty do głosowania w lokalu wyborczym na terenie kraju zapewnia wójt, a w lokalu wyborczym, za granicą – konsul. Powyższa regulacja ma służyć zapewnieniu tajności głosowania i wiąże się ona z wprowadzeniem obowiązku głosowania z wykorzystaniem urny wykonanej z przezroczystego materiału w każdym obwodzie głosowania. Należy jednak zauważyć, iż przepisy te nie wskazują, kto jest zobowiązany do udostępnienia kopert wyborcom głosującym na polskich statkach morskich, bądź też wyraźnego wyłączenia w zakresie stosowania tej regulacji w obwodach głosowania na statkach.

Wydaje się, że skoro ustawodawca uznał, że użycie kopert na karty do głosowania jest właściwym sposobem zapewnienia tajności głosowania, to należy ten sposób zabezpieczania głosów umożliwić wszystkim wyborcom, którzy będą głosować z wykorzystaniem urny wykonanej z przezroczystego materiału.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 9, § 9 otrzymuje brzmienie:

„§ 9. Dostępność kopert na karty do głosowania w lokalu wyborczym zapewnia:

- 1) na obszarze kraju – wójt w ramach zadań zleconych gminie;
- 2) za granicą – konsul;
- 3) na polskim statku morskim – kapitan statku.”;

4. W związku z regulacją wprowadzającą możliwość wrzucenia karty do głosowania w kopercie należy podnieść następującą kwestię terminologiczną, która przekłada się na interpretację poszczególnych przepisów Kodeksu. Przepis art. 52 § 8 stanowi, że wyborca może wrzucić **kartę** do głosowania do urny wyborczej w **kopercie na kartę do głosowania**. Należy zauważyć, iż w art. 53g w § 1 w pkt 3 ustawodawca posłużył się skrótem terminologicznym przyjmując, iż w dalszych przepisach Kodeksu wyborczego pojęcie „koperta na kartę do głosowania” będzie oznaczało kopertę na **kartę lub karty** do

głosowania. Biorąc pod uwagę, że Zasady Techniki Prawodawczej zakazują używania jednakowych określeń dla oznaczenia różnych pojęć (§ 10 ZTP), oraz że skrót wprowadza się w przepisie, w którym po raz pierwszy zostało użyte skracane pojęcie (§ 154 ust. 2 ZTP) konieczne jest ustalenie relacji pomiędzy przywołanymi przepisami. Jeżeli realizacja normy z art. 52 § 8 ma polegać na tym, że w wyborach, w których wypełnia się kilka kart do głosowania mogą być one włożone razem do jednej koperty, należy uzupełnić ten przepis o wyrazy „lub karty do głosowania”, a także przenieść skrót do tego przepisu (poprawka pierwsza). Jeżeli natomiast intencją ustawodawcy jest, aby każda karta do głosowania była umieszczana w oddzielnej kopercie nawet wtedy, gdy jest kilka kart do głosowania podczas jednych wyborów, należy w art. 52 § 8 użyć innego pojęcia niż koperta na kartę do głosowania, gdyż zostało ono „zarezerwowane” dla sytuacji opisanej w art. 53g K.w. tj. do przepisów regulujących głosowanie korespondencyjne (poprawka druga). W razie poparcia rozwiązania zawartego w poprawce drugiej oraz zaaprobowania uwagi zawartej w pkt 5 opinii, należy zmodyfikować poprawkę w zakresie § 9 tak, aby uwzględniała treść poprawki zawartej pod uwagą w pkt 5.

Propozycje poprawek

w art. 1:

a) w pkt 9, w § 8 otrzymuje brzmienie:

„§ 8. Wyborca może wrzucić kartę lub karty do głosowania do urny wyborczej w kopercie na kartę do głosowania, zwanej dalej „kopertą na kartę do głosowania.”,

b) w pkt 12 w poleceniu nowelizacyjnym po wyrazach „art. 53g” dodaje się dwukropek, pozostałą treść oznacza się jako lit. b oraz dodaje się lit. a w brzmieniu:

„a) w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) koperta na kartę do głosowania;”;

albo

w art. w pkt 9:

a) w § 8 skreśla się wyrazy „na kartę do głosowania”,

b) w § 9 wyrazy „kopert na karty do głosowania” zastępuje się wyrazami „kopert, o których mowa w § 8;”;

5. Ustawa zmienia art. 71 § 1 K.w. (art. 1 pkt 16) zobowiązując obwodową komisję wyborczą do obliczenia ilości głosów ważnych i głosów nieważnych oddanych na poszczególnych kandydatów albo na poszczególne listy kandydatów i każdego kandydata z tych list. Jednocześnie **uchylono** tą część przepisu, która zobowiązywała przewodniczącego komisji do otwarcia urny wyborczej **w obecności członków tej komisji**. Mając na względzie cel, któremu ma służyć niniejsza nowelizacja – wzmocnienie przejrzystości procedury ustalania wyników wyborów, uchylenie wymogu obecności członków komisji podczas otwierania urny wydaje się zaprzeczać motywom leżącym u podstaw niniejszej nowelizacji. W związku z tym proponuje się przywrócić dotychczasowe rozwiązanie.

Jeżeli natomiast przywołana część art. 71 § 1 została usunięta ze względu na dodany § 3a w art. 69, zgodnie z którym *czynności obwodowej komisji wyborczej związane z ustalaniem wyników głosowania w obwodzie wykonują wspólnie wszyscy obecni członkowie komisji*, a więc oznacza to również obecność podczas otwierania urny, należałoby konsekwentnie usunąć wyrazy „w obecności jej członków” w innych przepisach rozdziału 9 działu I, gdyż cała regulacja tego rozdziału dotyczy czynności związanych z ustalaniem wyników głosowania.

Propozycje poprawek

w art. 1 w pkt 16, w § 1 po wyrazach „przewodniczący komisji” dodaje się wyrazy „w obecności jej członków”;

albo

w art. 1 po pkt 15 dodaje się pkt 15a w brzmieniu:

„15a) w art. 70 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Niezwłocznie po zakończeniu głosowania przewodniczący obwodowej komisji wyborczej zapieczętowanie otwór urny wyborczej.”;

6. W art. 1 w pkt 21, w dodanym art. 158a § 2 proponuje się uzupełnić przepis tak, aby o podziale czynności pomiędzy zastępców PKW przewodniczący Komisji informował **pozostałych członków PKW**, a nie Państwową Komisję Wyborczą, gdyż przewodniczący i zastępcy również są członkami Komisji (vide art. 157 § 5 K.w.)

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 21, w art. 158a w § 3 wyrazy „Państwową Komisję Wyborczą” zastępuje się wyrazami „pozostałych członków Państwowej Komisji Wyborczej”;

7. W zmianie w art. 1 pkt 24 w lit. b proponuje się zmianę redakcji przepisu w celu przesądzenia, iż w składzie **każdej** obwodowej komisji wyborczej będzie **jedna osoba** wyznaczona przez wójta spośród pracowników samorządowych gminy lub gminnych jednostek organizacyjnych.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 24 w lit. b, w § 2a wyrazy „jedną osobę wskazaną” zastępuje się wyrazami „po jednej osobie wskazanej”;

8. W związku ze zmianą treści art. 182 § 2 K.w. w zakresie zróżnicowania liczby członków obwodowych komisji wyborczych w obwodach „małych i „dużych” oraz wprowadzenie tych zmian poprzez przeniesienie treści dotychczasowego art. 182 § 2 pkt 2 do kolejnego paragrafu (§ 2a), powstała luka prawna ze względu na treść art. 182 § 4 K.w. Przepis ten przewiduje, że **kandydatami na członków obwodowych komisji wyborczych mogą być tylko osoby ujęte w stałym rejestrze wyborców danej gminy**. Skonkretyzowanie kręgu podmiotowego tj. kandydatów, których ten wymóg dotyczy, następuje poprzez odesłanie do właściwych przepisów (tj. między innymi do § 2 pkt 1). Dotychczas obowiązek ten dotyczył **wszystkich kandydatów do obwodowych komisji wyborczych** bez względu na wielkość obwodu głosowania. Po wejściu w życie tej noweli wspomniany wymóg nie będzie dotyczył kandydatów do komisji tworzonych w obwodach powyżej 2000 mieszkańców. Poniższa poprawka przywraca dotychczasową regulację.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 24 w lit. b średnik na końcu zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się lit. c w brzmieniu:

„c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Kandydatami, o których mowa w § 2 oraz w § 3 pkt 1, mogą być tylko osoby ujęte w stałym rejestrze wyborców danej gminy.”;

9. Przepisy art. 183 § 1 i 4 K.w. regulujące tworzenie obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania tworzonych za granicą i na polskich statkach morskich stanowią o odpowiednim stosowaniu niektórych przepisów art. 182. W odniesieniu do okw tworzonych za granicą wyłączone stosowanie art. 182 § 4 natomiast przepis ten będzie miał zastosowanie w przypadku okw utworzonych na polskich statkach morskich.

Przepis, do którego odesłano stanowi, iż członkiem komisji może być tylko osoba ujęta w stałym rejestrze wyborców danej gminy. Należy dodać, że obecnie Kodeks wyborczy również zawiera odesłanie do art. 182 § 4, stanowiąc o odpowiednim jego stosowaniu do członków komisji w obu rodzajach obwodów głosowania. Pomimo to w piśmiennictwie¹⁾ podnosi się, iż § 4 nie ma zastosowania do kandydatów zgłaszanych przez pełnomocników wyborczych do komisji powoływanych przez konsula i kapitana polskiego statku morskiego. Tezie tej odpowiadałoby rozwiązanie zawarte w nowelizacji w art. 183 § 1, gdzie wyłączone stosowanie § 4 do okw tworzonych za granicą. W związku z powyższym należy wyjaśnić, czy art. 182 § 4 ma zastosowanie do okw tworzonych na polskich statkach morskich, a w razie negatywnej odpowiedzi na to pytanie, dokonać korekty odesłania.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 25, w art. 183 w § 4 wyrazy „art. 182 § 3–10” zastępuje się wyrazami „art. 182 § 3, 5–10”;

10. Przepis art. 183 § 3 K.w. (zmiana w art. 1 pkt 25) stanowi, że konsul, jeżeli wymaga tego zachowanie sprawności przebiegu głosowania, może uzupełnić skład obwodowej komisji wyborczej powyżej dopuszczalnego **minimalnego** składu liczbowego komisji. Biorąc pod uwagę, iż ustawa w § 2 art. 183 dopuszcza zwiększenie minimalnej liczby osób (4 osoby) do 8 osób, przepis § 3 powinien dotyczyć zwiększenia liczby członków komisji powyżej dopuszczalnego **maksymalnego** składu komisji, w przeciwnym wypadku przepis ten jest zbędny.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 25, w § 3 wyraz „minimalnego” zastępuje się wyrazem „maksymalnego”;

¹⁾ Kazimierz W. Czaplicki, Bogusław Dauter, Stefan J. Jaworski, Andrzej Kisielewicz, Ferdynand Rymarz, Kodeks wyborczy. Komentarz Lex, Warszawa 2014, s. 449

11. Przepis art. 184 § 1 pkt 2a odnosząc się do stopnia powiązań rodzinnych pomiędzy członkiem obwodowej komisji wyborczej a osobą kandydującą w wyborach, które skutkują wygaśnięciem członkostwa w komisji wskazuje na osobę będącą wobec członka komisji wstępnym, zstępnym, małżonkiem, rodzeństwem, małżonkiem zstępnego lub przysposobionego. Przepis nie przewiduje natomiast wyłączenia ze składu komisji członka, jeżeli kandydatem w wyborach jest **osoba przysposobiona** przez tego członka. Skoro ustawodawca zdecydował o wyłączeniu z obwodowej komisji wyborczej członków ze względu na kandydowanie w wyborach osób będących w dalszej relacji rodzinnej z tymi członkami, tym bardziej powinien uwzględnić relacje bliższe, a takie występują pomiędzy przysposabiającym a przysposobionym.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 26, pkt 2a otrzymuje brzmienie:

„2a) wyrażenia zgody na kandydowanie w wyborach przez osobę będącą w stosunku do członka komisji: małżonkiem, wstępnym, zstępnym, przysposobionym, rodzeństwem, małżonkiem zstępnego lub przysposobionego;”.

Renata Bronowska

Główny legislator